

MUZIEJUOSE SAUGOMŲ KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ SKAITMENINIMO, SKAITMENINIO TURINIO SAUGOJIMO, ARCHYVAVIMO, VIEŠINIMO, INTEGRAVIMO Į NACIONALINĘ BEI TARPTAUTINĘ VIRTUALIĄ ERDVĘ TVARKA

I. Bendroji dalis

1. Muziejuose saugomų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo, archyvavimo, viešinio, integravimo į nacionalinę bei tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę tvarkos (toliau – Tvarka) tikslas – nustatyti tvarką, kurios muziejai turi laikytis planuodami ir vykdydami kultūros paveldo objektų skaitmeninimą, kompiuterizuotą apskaitą, dirbami su Lietuvos muziejams skirtomis valstybinėmis informacinėmis sistemomis, kaupdami, archyvuodami, saugodami skaitmeninį turinį bei į nacionalinę ir tarptautinę virtualią erdvę integruodami sklaidai skirtą informaciją apie muziejuose saugomus kultūros paveldo objektus.

2. Tvarka skirta Lietuvos nacionaliniams, valstybiniams, savivaldybių, žinybiniams, privatiems muziejams, viešosioms įstaigoms muziejams bei kitiems muziejams. Ji privaloma valstybės ir savivaldybių ir žinybiniams muziejams bei viešosioms įstaigoms muziejams, rekomenduojama naudoti privatiems ir kitiems muziejams.

3. Tvarka parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos muziejų įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymu, Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo koncepcija, Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategija, Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu „Dėl skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų bei norminių aktų dokumentų sąrašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu „Dėl Skaitmeninio turinio kūrimo rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos kultūros ministro „Dėl Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos LIMIS diegimo nacionaliniuose ir respublikiniuose muziejuose“, Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS) nuostatais, LIMIS duomenų saugos nuostatais bei kitais Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais, Tarptautinės muziejų tarybos (ICOM) rekomendacijomis, susijusiomis su muziejuose saugomų vertybių automatizuota apskaita, skaitmeninimu, skaitmeninio turinio saugojimu, integravimu į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo erdvę, asmens duomenų apsauga.

4. Tvarkoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos muziejų įstatyme ir kituose šios Tvarkos p. 3 nurodytuose teisės aktuose vartojamas sąvokas. Vartojamų sąvokų išaiškinimų žodynėlis pridedamas ([Priedas Nr. 1](#)).

5. Muziejus, vykdamas kultūros paveldo objektų skaitmeninimo veiklas, kaupiantis ir saugantis iš prigimties skaitmeninius kultūros paveldo objektus, skaitmenintų kultūros paveldo objektų skaitmenines kopijas bei dirbantis su kultūros paveldo objektų kompiuterizuotai apskaitai, bendro muziejų elektroninio katalogo kūrimui, sklaidai ir duomenų integravimui į nacionalinę bei tarptautinę virtualią erdvę skirtomis valstybinėmis informacinėmis sistemomis, skaitmeninimo ir skaitmeninių bylų kaupimo, archyvavimo, ilgalaikio saugojimo darbus vykdo

planingai, pagal muziejuose nustatytą tvarką ir kontroliuoja, kaip šie planai vykdomi, aiškinasi kylančių problemų priežastis ir jas šalina.

6. Muziejuose saugomų muziejinių vertybių ir kitų kultūros paveldo objektų, tarp jų ir saugomų muziejų archyvuose, bibliotekose, audiotekose, videotekose, audiotekose (jei tokie struktūriniai padaliniai muziejuje veikia), kompiuterizuota apskaita vykdoma visiems Lietuvos muziejams skirta Lietuvos integralia muziejų informacinė sistema (LIMIS). Tais atvejais, kai muziejuje yra įdiegta Lietuvos integrali bibliotekų informacinė sistema (LIBIS) ar kita valstybinė informacinė sistema, iš kurios duomenis muziejus turi galimybę automatizuotai teikti ir teikia į LIBIS suvestinį katalogą arba valstybės archyvų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazes, LIMIS vykdyti muziejaus bibliotekoje, archyve saugomų spaudinių arba kitų bibliotekos ir archyvo objektų (ne muziejinių vertybių) apskaitos nėra privaloma.

7. Muziejai, pereidami prie muziejinių vertybių kompiuterizuotos apskaitos, pasirengia ir pasitvirtina kompiuterizuotos rinkinių apskaitos, muziejuje vykdomos dirbant su valstybine informacine sistema, tvarką (vienas iš galimų tokios tvarkos pavyzdžių šablonų pateikiamas šios Tvarkos [Priede Nr. 2](#)). Atitinkamai tokios pat tvarkos muziejuje parengiamos ir patvirtinamos prieš pradedant vykdyti kitų kultūros paveldo objektų (ne muziejinių vertybių) kompiuterinę apskaitą dirbant su LIBIS ar kita muziejuje veikiančia valstybine informacine sistema, skirta muziejuje saugomų kultūros paveldo objektų (ne muziejinių vertybių) kompiuterizuotai apskaitai ir duomenų integravimui į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę.

8. Nacionaliniai ir valstybiniai muziejai prie muziejinių vertybių kompiuterizuotos apskaitos pereina vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. JV-675 „Dėl Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos LIMIS diegimo nacionaliniuose ir respublikiniuose muziejuose“. Šie muziejai kompiuterizuotą muziejinių vertybių ir kitų vertybių apskaitą vykdo naudodami LIMIS-M, LIMIS-M alternatyvų, LIMIS-C ir LIMIS-K posistemius. Perėjimo dirbti iš LIMIS-M į LIMIS-M alternatyvų posistemį ir kitus aktualius darbo su LIMIS klausimus muziejai derina su LIMIS valdytoju ir tvarkytoju.

9. Savivaldybių, žinybinių, muziejai-viešosios įstaigos ir kiti muziejai prie kompiuterizuotos muziejinių vertybių ir kitų kultūros paveldo objektų apskaitos gali pereiti dirbdami su LIMIS sistema, tam naudodami LIMIS-M alternatyvaus, LIMIS-C ir LIMIS-K posistemų funkcionalumus.

10. Muziejui teisę dirbti su LIMIS suteikia LIMIS valdytojas ir tvarkytojas, kai muziejus pasirašo su juo Bendradarbiavimo sutartį dėl darbo su LIMIS ir kai LIMIS valdytojas ir tvarkytojas priima įsakymą dėl muziejaus įtraukimo į juridinių ir fizinių asmenų, turinčių teisę teikti duomenis į LIMIS duomenų bazes, sąrašus.

11. Visi muziejuose su LIMIS dirbantys duomenų teikėjai turi būti išklause darbo su LIMIS mokymų kursą ir gavę šių kursų baigimo pažymėjimą (kursus organizuoja muziejų skaitmeninio kompetencijos centrai). Į LIMIS įdiegus naujus funkcionalumus, duomenų teikėjams aktuali informacija apie pasikeitimus išsiunčiama automatizuotai iš LIMIS arba raštu el. paštu, paprastu paštu, pateikiama LIMIS valdytojo ir tvarkytojo organizuojamuose mokymuose, seminaruose, kituose kvalifikacijos kėlimui skirtuose užsiėmimuose. Muziejų duomenys į valstybinių informacinių sistemų duomenų bazes teikiami, vadovaujantis tų sistemų nuostatais, duomenų saugos nuostatais, kitais valstybinių informacinių sistemų saugos politiką

įgyvendinančiais dokumentais bei kitais Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais ir šia Tvarka bei jos priedais.

II. Skaitmeninimo tikslai ir uždaviniai

12. Muziejuose vykdomo kultūros paveldo objektų skaitmeninimo tikslai ir uždaviniai yra:

12.1. kurti iš prigimties skaitmeninių ir realybėje egzistuojančių kultūros paveldo objektų skaitmenines kopijas;

12.2. kurti metaduomenis apie muziejuose saugomus iš prigimties skaitmeninius ir apie skaitmenintus realybėje egzistuojančius kultūros paveldo objektus bei jų skaitmenines kopijas;

12.3. muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse kaupti, archyvuoti, sukurtą skaitmeninį turinį ir garantuoti jo prieinamumą, tvarumą bei ilgalaikį išsaugojimą;

12.4. sklaidai skirtą skaitmeninį turinį viešinti muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų viešosiose prieigose, muziejų interneto leidiniuose, teikti į kitas kultūros paveldo informacinių sistemų duomenų bazes, taip jį integruojant į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę, sudarant visuomenei sąlygas jai patogia forma, naudojantis naujausių informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis gauti aktualią, kokybiškai parengtą informaciją ir ją naudoti pakartotinai.

III. Skaitmeninimo veiklų planavimas, organizavimas muziejuje

13. Muziejus, sudarydamas skaitmeninimo veiklų planus, atsižvelgia į šias aplinkybes:

13.1. kultūros paveldo objektų skaitmeninimo prioritetai valstybėje ir įstaigoje;

13.2. muziejuje įgyvendinamų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo, skaitmeninio turinio pakartotinio naudojimo, sklaidos projektų tikslai ir uždaviniai;

13.3. muziejaus turimos intelektualinės nuosavybės teisės kurti autorių kūrinių skaitmenines kopijas, viešinti internete į kultūros paveldo objektų skaitmeninimo planus įtraukiamų objektų skaitmenines kopijas, pakartotinai naudoti sukurtą skaitmeninį turinį komerciniais ir nekomerciniais pagrindais;

13.4. darbai, kuriuos įstaigoje reikia atlikti, kad būtų užtikrintas iš prigimties skaitmeninių objektų ir realybėje egzistuojančių kultūros paveldo objektų efektyvus ir kokybiškas skaitmeninių kopijų kūrimas, metaduomenų apie iš prigimties skaitmeninius ir skaitmenintus objektus bei skaitmeninimo metu sukurtas realybėje egzistuojančių kultūros paveldo objektų skaitmenines kopijas kūrimas, sukaupto skaitmeninio turinio ilgalaikis išsaugojimas, prieinamumas, tvarumas, sklaidai skirtos informacijos viešinimas, integravimas į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę ir pakartotinis naudojimas tiek komerciniais, tiek ir nekomerciniais tikslais;

13.5. muziejaus turimi finansiniai, techninės ir programinės įrangos ištekliai planuojamiems skaitmeninimo darbams atlikti;

13.6. muziejuje dirbantis skaitmeninimo darbus kokybiškai gebantis atlikti personalas;

13.7. muziejaus galimybės pačiam vykdyti planuojamus skaitmeninimo darbus;

13.8. reikalingų pirkti skaitmeninimo paslaugų poreikis, apimtys ir tam reikalingos lėšos;

13.9. planuojami darbai fondoieškos srityje.

13.10. skaitmeninimo paslaugų, kurioms atlikti bus teikiama paraiška muziejų skaitmeninimo kompetencijos centrams, apimtys;

13.11. skaitmeninimo veiklų ir jų rezultatų sklaidos programa ir jos įgyvendinimui reikalingos darbo ir laiko sąnaudos, finansiniai ištekliai;

14. Muziejuje darbus, susijusius su kultūros paveldo objektų skaitmeninimu (iš prigimtųjų skaitmeninių ir realybėje egzistuojančių kultūros paveldo objektų skaitmeninių kopijų kūrimu, kompiuterizuota kultūros paveldo objektų apskaita, skaitmeninio turinio kaupimu, saugojimu, sklaidai skirtos informacijos viešinimu, integravimu į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo erdvę), organizuoja ir koordinuoja direktoriaus įsakymu už šias veiklas paskirtas atsakingas darbuotojas. Jam talkina direktoriaus įsakymu patvirtinta Skaitmeninimo darbo grupė, kurią sudaro už skaitmeninimo veiklas muziejuje atsakingas darbuotojas ir vyr. muziejaus rinkinių kuratorius arba kitas už muziejinių vertybių kompiuterizuotą apskaitą atsakingas darbuotojas, specialistai, dirbantys muziejaus archyve, bibliotekoje, videotekoje, fototekoje, audiotekoje (jei tokie muziejaus struktūriniai padaliniai veikia), restauratoriai.

15. Tais atvejais, kai muziejuje specialistų, galinčių padėti planuoti, organizuoti ir koordinuoti skaitmeninimo veiklas trūksta, į pagalbą pasitelkiami specialistai iš kitų įstaigų, reikalingą kvalifikaciją turintys savanoriai.

16. Darbo grupė vykdo šias veiklas:

16.1. parengia muziejuje saugomų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo, kompiuterizuotos apskaitos, skaitmeninio turinio saugojimo, sklaidai skirtą skaitmeninio turinio viešinimo, aktualizavimo ir integravimo į nacionalinę bei tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę planus ir juos pateikia tvirtinti muziejaus direktoriui;

16.2. atrenka kultūros paveldo objektus skaitmeninimui;

16.3. įvertina skaitmeninimui atrinktų kultūros paveldo objektų būklę ir, jei yra poreikis, juos ar jų dalį pateikia konservuoti arba restauruoti;

16.4. parengia ir muziejuje nustatyta tvarka pateikia muziejaus direktoriui tvirtinti atrinktų ir skaitmeninti tinkamų kultūros paveldo objektų sąrašus;

16.5. vykdo kitas darbo grupei muziejuje priskirtas skaitmeninimo veiklas.

17. Muziejuje patvirtintas kultūros paveldo skaitmeninimo programas tiesiogiai vykdo darbuotojai, atsakingi už muziejinių vertybių rinkinių apskaitą, rinkinių kuratoriai, tyrėjai, rinkinių saugotojai, ekspertai, restauratoriai, fotografai, skenuotojai, muziejuje veikiančių archyvų, bibliotekų, fototekų, audiotekų, videotekų (jei tokie struktūriniai padaliniai muziejuje yra), edukatoriai, informacinių technologijų, viešųjų ryšių ir kiti specialistai. Atlikdami tiesiogines pareigas jie pagal savo kompetenciją vykdo šias veiklas:

- 17.1. valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse aprašo muziejuje saugomas muziejines vertybes ir kitus kultūros paveldo objektus, vykdo jų pilną arba dalinę kompiuterizuotą apskaitą;
- 17.2. padeda atrinkti ir paruošti kultūros paveldo objektus skaitmeninimui;
- 17.3. kuria, apdoroja kultūros paveldo objektų skaitmenines kopijas;
- 17.4. rūpinasi iš prigimties skaitmeninių objektų, muziejuje sukurtu skaitmeninio turinio archyvavimu ir ilgalaikiu saugojimu;
- 17.5. sklaidai skirtą skaitmeninį turinį integruoja į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę;
- 17.6. konvertuoja archyvavimui ir saugojimui netinkamų formatų skaitmenines bylas į tinkamas;
- 17.7. ne rečiau kaip kartą per du metus patikrina, ar skaitmeninėse bylose esanti informacija yra prieinama, esant poreikiui, inicijuoja pakartotinį skaitmeninių bylų sukūrimą skaitmeninant originalius kultūros paveldo objektus, darant iš prigimties skaitmeninių objektų kopijas ar skaitmeninių kopijų sukūrimą pagal kitus turimus šaltinius;
- 17.8. keičiantis technologijoms, senstant programinei įrangai, anksčiau sukurtus duomenis performatuoja, juos kopijuodami į naujas laikmenas bei pakeisdami jų formatus į naujesnius,
- 17.9. skaitmenines bylas, saugomas CD, DVD laikmenose, perkelia į kitas laikmenas (pvz., išorinius mobiliuosius diskus, serverius);
- 17.10. viešina muziejaus vykdomas skaitmeninimo programas, projektus ir jų metu pasiektus rezultatus žiniasklaidos priemonėse, socialiniuose tinkluose, muziejaus renginiuose, leidiniuose, kitais būdais ir priemonėmis.

IV. Prioritetai, taikomi artenant skaitmeninti kultūros paveldo objektus

- 18. Į skaitmeninimui atrenkamų kultūros paveldo objektų sąrašus prioriteto tvarka įtraukiami naujai į muziejų nuolatiniam saugojimui priimamos muziejinės vertybės, kiti kultūros paveldo objektai.
- 19. Kiti skaitmeninimo prioritetai yra: objekto būklė, unikalumas, amžius, vertė, populiarumas (pirmiausia skaitmeninami blogiausiai išsilaikę, unikaliausi, seniausi, vertingiausi, didžiausią visuomenės susidomėjimą keliantys ir didžiausią paklausą turintys objektai).
- 20. Kiti skaitmeninimo prioriteto tvarka skaitmeninami kultūros paveldo objektai:
 - 21.1. objektai, kurių turinys arba autorius yra susijęs su muziejuje rengiamomis, kuriamomis ekspozicijomis, parodomis, tarp jų ir virtualiomis, įgyvendinamais projektais, spaudai rengiamais leidiniais ir kitomis muziejaus planuojamomis vykdyti veiklomis;
 - 21.2. objektai, kurių autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos laikotarpis yra pasibaigęs arba yra gauti raštiški autorių teisių turėtojų leidimai juos skaitmeninti ir viešinti;
 - 21.3. objektai, kurių turinys arba autorius yra susijęs su teritorija, kurioje muziejus veikia;

21.4. objektai, kurių sklaidai skirti duomenys dar nėra prieinami per kultūros paveldo valstybinių informacinių sistemų viešąsias prieigas, tarp jų ir per nacionalinius kultūros paveldo elektroninius vartus – portalą „ePaveldas“ www.epaveldas.lt.

V. Kultūros paveldo objektų parengimas skaitmeninimui

22. Darbuotojai, kuriems muziejuje pavesta saugoti, inventorizuoti ir tyrinėti į skaitmeninimo programas įtrauktus kultūros paveldo objektus, iš pradžių patikrina jų būklę. Jei objektas įtrauktas į rašytinę apskaitą, atlieka duomenų, pateiktų apie jį rašytinės apskaitos dokumentuose, analizę, esant poreikiui, neteisingus duomenis muziejuje nustatyta tvarka pakoreguoja.

23. Fotografuoti, skenuoti, skaitmeninti analoginius objektus galima tik juos tinkamai tam parengus.

24. Išimtiniais atvejais, kai muziejus neturi reikiamų išteklių į skaitmeninimo programas įtrauktus nykstančius, pažeistus kultūros paveldo objektus restauruoti, tačiau juos būtina skaitmeninti, nes, pvz., objektas nyksta, jo fizinė būklė bet kuriuo metu gali dar labiau pablogėti, muziejus bet kuriuo metu dėl įvairių veiksnių gali jo netekti, todėl yra poreikis užfiksuoti jo esamą būklę (padaryti originalaus objekto skaitmeninę kopiją), rekomenduojama objektą skaitmeninti, tačiau fotografuojant, skenuojant ar kitais būdais jį skaitmeninant, būtina siekti, kad objektui skaitmeninimo proceso metu nebūtų padaryta žalos arba, jei tos žalos neįmanoma išvengti, kad ji būtų iki minimumo sumažinta. Tais atvejais, kai vienos objekto dalies nuo kitos neįmanoma įprastu būdu atskirti, pvz., sulipusių metrikų knygų puslapių, yra sukuriama tik tų objekto išorinio vaizdo kopijos ir tų objekto dalių, kurios įprasta tvarka atskiria viena nuo kitos ir atskyrimo metu nepažeidžiama objekto visuma, skaitmeninės kopijos.

25. Muziejams metodinę ir dalykinę pagalbą, susijusią su kultūros paveldo objektų skaitmeninimu, esant poreikiui, ir šių objektų skenavimo ir fotografavimo paslaugas teikia nacionalinis muziejų skaitmeninimo kompetencijos centras (Lietuvos nacionalinis dailės muziejus) ir trys regioniniai muziejų skaitmeninimo kompetencijos centrai (Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Šiaulių „Aušros“ muziejus ir Lietuvos jūrų muziejus). Pagrindinės muziejų skaitmeninimo kompetencijos centrų funkcijos yra apibrėžtos 2015 m. kovo 4 d. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu Nr. ĮV-153 patvirtintoje Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015–2020 metų programoje (p. 14).

VI. Skaitmeninimo veiklų standartizavimas muziejuje

26. Siekiant užtikrinti muziejų sukuriama kultūros paveldo skaitmeninio turinio kokybę, suderinamumą su kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis kultūros paveldo informacinėmis sistemomis, muziejų elektroniniuose kataloguose, muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse archyvuojami ir saugomi skaitmeniniai objektai (vaizdai, garso, vaizdo ir garso įrašai, 3D ir kt. skaitmeninės bylos) bei originalių kultūros paveldo objektų ir jų skaitmeninių kopijų metaduomenys yra rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. ĮV-6 „Dėl Skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų ir norminių dokumentų sąrašų patvirtinimo“ bei šia Tvarka.

27. Skaitmeninio veiklas muziejus vykdo vadovaudamasis muziejaus nuostatais, strateginiais ir metiniais planais, skaitmeninio veiklų organizavimo ir vykdymo tvarka arba nuostatais, kuriuose yra patvirtinti muziejuje kuriamų, kaupiamų, saugomų ir viešinamų skaitmeninių bylų formatai, šių bylų saugomų kopijų skaičius, kokybės parametrai, metaduomenų schemos, sklaidai skirti skaitmeninio turinio viešinimo bei integravimo į nacionalinę ir tarptautinę virtualią erdvę ir teikimo kitiems juridiniams bei fiziniams asmenims tvarka.

28. Muziejuose kaupiamų ir saugomų muziejinių vertybių, kitų kultūros paveldo objektų kompiuterizuota apskaita vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu „Dėl muziejų rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatų patvirtinimo“, valstybinių informacinių sistemų, kurios yra skirtos muziejams, nuostatais, duomenų saugos nuostatais, duomenų teikėjams skirtais informacinių sistemų naudotojų vadovais, muziejų pasirašytomis sutartimis su šių informacinių sistemų valdytojais ir tvarkytojais. Muziejaus viduje šias veiklos sritis reglamentuoja muziejuje direktoriaus įsakymu patvirtinta darbo su valstybinėmis informacinėmis sistemomis ir eksponatų bei kitų kultūros paveldo objektų kompiuterizuotos apskaitos muziejuje tvarka.

VII. Skaitmeninio turinio ilgalaikis saugojimas, viešinimas, integravimas į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo erdvę

29. Muziejai turi užtikrinti kaupiamų ir saugomų iš prigimties skaitmeninių kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo skaitmeninio metu sukurtų bei kito su muziejaus veikla susijusio aktualaus kultūros paveldo skaitmeninio turinio kaupimą ir ilgalaikį išsaugojimą, prieinamumą, tam naudodamas visiems Lietuvos muziejams skirtas valstybines informacines sistemas. Šiose informacinėse sistemose turi būti įdiegti funkcionalumai, sudarantys galimybę kompiuterizuotai vykdyti kultūros paveldo objektų apskaitą, kaupti iš prigimties skaitmeninį ir skaitmeninio būdu sukurtą skaitmeninį turinį, jį archyvuoti, aprašyti, sklaidai skirtą turinį viešinti ir integruoti į nacionalinę bei tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę.

30. Lietuvos muziejams skirtų informacinių sistemų duomenų bazėse kaupiamas sklaidai skirtas skaitmeninis turinys turi būti visuomenės pasiekiamas per šių informacinių sistemų viešąsias prieigas, nacionalinius kultūros paveldo elektroninius vartus „ePaveldas“ www.epaveldas.lt, o informacija apie labiausiai Lietuvos kultūros paveldą reprezentuojantį skaitmeninį turinį – ir per svarbiausią Europos kultūros paveldo skaitmeninės bibliotekos „Europeana“ viešąją prieigą www.europeana.eu.

31. Muziejuose saugomą skaitmeninį turinį sudaro:

31.1. iš prigimties skaitmeninės formos objektai (pvz., video instaliacija, muziejaus interneto svetainė, renginių vaizdo garso įrašai, skaitmeninės nuotraukos);

31.2. skaitmeninė (tekstinė) informacija apie muziejaus rinkinius, archyvuose, bibliotekose ir kt. struktūriniuose padaliniuose saugomus kultūros paveldo objektus, tarp jų ir įstaigos vidaus administracinius dokumentus, mokslinius tyrimus ir kt. (pvz., metaduomenys apie muziejuose saugomus kultūros paveldo objektus ir juos identifikuojančias skaitmenines bylas, skaitmeninės mokslinių tyrimų ataskaitos, mokslinių konferencijų pranešimai ir kt.);

31.3. iš prigimtųjų skaitmeninių formų objektų bei realybėje egzistuojančių kultūros paveldo objektų skaitmeninės kopijos, sukuriamos skenuojant, fotografuojant, kopijuojant, skaitmeninant analoginius objektus ir kt. (pvz., skaitmeninio vaizdo garso įrašo kopija, skaitmenintų realybėje egzistuojančių paveikslų, dokumentų, gamtos objektų ir kitų muziejuje saugomų arba nesaugomų kultūros paveldo objektų 2D arba 3D formato skaitmeninės bylos ir kt.).

32. Muziejus gali įsigyti įvairiais formatais sukurtus ir įvairiose laikmenose esančius skaitmeninius objektus, tačiau, rengdamasis juos ilgai saugoti, šių objektų bylas turi konvertuoti į ilgai saugoti skirtų formatų skaitmenines bylas ir perkelti jas į ilgai saugoti skirtas laikmenas (rekomenduojama tam naudoti nešiojamus kietuosius diskus, serverius).

33. Atrinkdami objektus saugojimui muziejai pirmenybę teikia šios Tvarkos punktuose 31.1, 31.2 paminėtiems objektams.

34. Muziejuose kaupiamo ir saugomo iš prigimtųjų skaitmeninio turinio saugojimo atrankos kriterijai yra apibrėžiami įstaigos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio komplektavimo ir saugojimo, sklaidai skirtos informacijos viešinimo ir integravimo į nacionalinę bei tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę strategijoje. Šie atrankos kriterijai gali būti:

34.1. Dalykas / tema (įstaiga daugiausia dėmesio kreipia į vieną arba keletą sričių ir siekia tai užfiksuoti bei aprašyti, pvz., visus tinklalapius, skirtus kokiam nors tapytojui ar vietovei, arba visą saityno medžiagą, skirtą kokiam nors įvykiui (rinkimams, meno festivaliui);

34.2. Kūrėjas / kilmė. Įstaiga orientuojasi į tam tikrus paveldo kūrėjus arba jo kilmę. Pavyzdžiui, muziejaus archyve yra saugomi regiono asmenų dokumentai, muziejus komplektuoja kokiam nors judėjimui, dailės mokyklai priklausančių dailininkų kūrinius, saugo konkretaus laikotarpio dailės kūrinių kolekciją;

34.3. Tipas / formatas. Komplektuojamas ir saugomas skaitmeninis turinys pagal kultūros paveldo tipą arba formatą (pvz., skaitmenines fotografijas, muzikos įrašai, filmai, vaizdo žaidimai ir kt.).

34.4. Muziejus, kaupdamas ir saugodamas skaitmeninį kultūros paveldo turinį, gali taikyti ir atidėtosios atrankos metodą (tam tikru metu fiksuojamas visas skaitmeninis paveldas, o atranka atliekama vėliau).

35. Muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse esantys sklaidai skirti duomenys į kitas nacionalines, tarptautines kultūros paveldo duomenų bases, muziejams pateikus prašymą informacinės sistemos valdytojui ir tvarkytojui arba tokį poreikį nurodžius informacinėse sistemose pateiktų objektų aprašuose, eksportuoja informacinės sistemos valdytojas ir tvarkytojas, jei toks apsisprendimas duomenimis tarp informacinių sistemų technologiniu požiūriu yra įmanomas.

36. Lietuvos kultūros paveldą reprezentuojantis skaitmeninis turinys į Europos kultūros paveldo skaitmeninę biblioteką „Europeana“ www.europeana.eu pateikiamas tiesiai iš LIMIS arba iš LIMIS per nacionalinio duomenų teikėjo į „Europeaną“ (Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos) valdomą ir tvarkomą Virtualią elektroninę paveldo informacinę sistemą (VEPIS).

37. Lėšos, skiriamos kultūros paveldo objektų skaitmeninimui, skaitmeninio turinio kaupimui, archyvavimui, saugojimui, prieinamumui informacinių sistemų duomenų bazėse, sklaidai skirto skaitmeninio turinio viešinimui informacinių sistemų viešosios prieigos bei integravimui į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę, pakartotiniam naudojimui, elektroninių paslaugų kūrimui ir teikimui, įstaigose turi būti naudojamos taupiai.

38. Muziejai kultūros paveldo objektų kompiuterizuotos apskaitos darbų, kuriuos galima atlikti dirbant su muziejuje jau įdiegtomis valstybinėmis kultūros paveldo informacinėmis sistemomis, muziejaus vidiniam naudojimui skirtomis informacinėmis sistemomis nevykdo (tie patys darbai dirbant su keliomis informacinėmis sistemomis muziejuose nėra dubliuojami).

39. Muziejus, eksponatų ir kitų kultūros paveldo objektų ir gamtos objektų (pvz., zoologinės medžiagos) kompiuterizuotai apskaitai, skaitmeninio turinio saugojimui ir sklaidai naudojantis muziejuje įdiegtas kultūros valstybines informacines sistemas, pagal standartus parengtą skaitmeninį turinį į šių sistemų duomenų bazes teikia muziejų ir valstybinių informacinių sistemų valdytojų ir tvarkytojų pasirašytose bendradarbiavimo dėl darbo su šiomis informacinėmis sistemomis sutartyse nustatyta tvarka.

40. Dirbdami su muziejams skirtomis kultūros paveldo objektų kompiuterizuotai apskaitai skirtomis valstybinėmis informacinėmis sistemomis, muziejai planingai vykdo laikinai ir nuolat muziejuose saugomų kultūros paveldo objektų, tarp jų ir iš prigimties skaitmeninių, taip pat ir skaitmeninimo proceso metu sukurtų realybėje egzistuojančių kultūros paveldo objektų skaitmeninių bylų apskaitą, nustatyta tvarka jas šiose informacinėse sistemose aprašydami, formuodami jų aktus, apskaitos knygas ir kt. apskaitos dokumentus, statistines ataskaitas, metaduomenis susiedami su objektais identifikuojančiomis ir sistemoje aprašomomis skaitmeninėmis bylomis, o sklaidai skirtą informaciją viešina, integruoja į nacionalinę ir tarptautinę kultūros paveldo virtualią erdvę.

41. Informacinių laukų sąrašai, kuriuose pateikti duomenys pagal nutylėjimą viešinami muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų viešosiose prieigose, yra prieinami per nacionalinius kultūros paveldo elektroninius vartus „ePaveldas“ www.epaveldas.lt ir, esant poreikiui, gali būti eksportuojami į kitas duomenų bazes, yra nurodomi šių muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų specifikacijose.

42. Muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų viešosiose prieigose neviešinami ir į kitų informacinių sistemų duomenų bazes nėra teikiami bei per šių informacinių sistemų viešąsias prieigas visuomenei nėra prieinami duomenys, kuriuos paskelbus gali būti pakenkta muziejų fondų, rinkinių, kolekcijų, atskirų objektų saugumui, asmenų, susijusių su muziejuose kaupiamais kultūros paveldo objektais, teisei į privatumą, garbę, orumą bei saugumą.

VIII. Muziejinių vertybių kompiuterizuota apskaita dirbant su visiems muziejams skirta valstybine informacine sistema

43. Dirbant su visiems muziejams skirta valstybine informacine sistema kompiuterizuotai vykdoma nuolatiniam saugojimui ir laikinai saugoti į muziejus priimtų muziejinių vertybių kompiuterizuota apskaita.

44. Vykdydami muziejinių vertybių kompiuterizuotą apskaitą, muziejai, planuojantys įsigyti naujus kultūros paveldo objektus, gali taikyti kelių pakopų apskaitos sistemą:

44.1. įtraukti į apskaitą saugoti laikinai į muziejų priimtus kultūros paveldo objektus;

44.2. informacinėje sistemoje formuoti dokumentus, susijusius su į muziejų laikinai saugoti priimtų kultūros paveldo objektų įvertinimu;

44.3. jei Rinkinių komplektavimo komisijos nutarimu arba muziejaus direktoriaus įsakymu laikinai į muziejų saugoti priimti kultūros paveldo objektai į muziejų yra priimami nuolatiniam saugojimui arba grąžinami jų savininkams, pasiskolinami su teise laikinai juos saugoti muziejuje, šiuos kultūros paveldo objektų buvimo muziejuje būsenos pasikeitimus duomenų teikėjai fiksuoja informacinės sistemos duomenų bazėse anksčiau jau sukurtuose kultūros paveldo objektų aprašuose.

45. Muziejams skirtose valstybinėse informacinėse sistemose tiek muziejinių vertybių, tiek ir kitų kultūros paveldo objektų kompiuterizuota apskaita vykdoma pagal tvarką, kuri nurodyta šių valstybinių informacinių sistemų naudotojų vadovuose (jie atnaujinami, aktualia informacija papildomi po kiekvieno informacinės sistemos gamybinės aplinkos atnaujinimo).

46. Muziejui perėjus prie muziejinių vertybių kompiuterizuotos apskaitos, muziejinių vertybių rašytinė apskaita nutraukiama (rašytinės ir kompiuterizuotos apskaitos procesai muziejuje nedubliuojami).

47. Muziejaus naudojama valstybine informacine sistema suformuojami muziejinių vertybių apskaitos dokumentai yra atspausdinami, teisės aktų nustatyta tvarka įforminami, susegami į bylas ir saugomi. Įrašai šiose bylose ir atitinkamai informacinės sistemos duomenų bazėse pateiktų kultūros paveldo objektų aprašuose gali būti koreguojami tokia tvarka, kokia nustatyta vykdant muziejinių vertybių rašytinę apskaitą ir atsižvelgiant į muziejuje patvirtintą kompiuterizuotos apskaitos tvarką.

48. Muziejuose kaupiamų muziejinių vertybių, kitų kultūros paveldo objektų kompiuterizuota apskaita muziejams skirtomis valstybinėmis kultūros paveldo informacinėmis sistemomis (išskyrus muziejuose įdiegtas bibliotekų valstybines informacines sistemas) vykdoma laikantis į šią sistemą įdiego išplėto, Lietuvos muziejų poreikiams pritaikyto CDWA standarto, kuris, esant poreikiui, gali būti papildomas, išlaikant galimybę informacinės sistemos integracijai, sąveikumui su kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis kultūros paveldo informacinėmis sistemomis, kuriose įdiegti Europos ir kitų pasaulio šalių muziejų dažniausiai naudojami *Dublin Core* (DC), CDWA, LIDO, ESE, EDM standartai.

49. Muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų išsamių informacinių laukų, kuriuose galima pateikti duomenis apie muziejų šiose sistemose aprašomus kultūros paveldo objektus ir jų skaitmenines kopijas, sąrašai yra pateikiami šių informacinių sistemų nuostatuose (aktuali redakcija skelbiama www.registrai.lt ir informacinių sistemų viešosiose prieigose).

50. Esant galimybei, tiek iš prigimties skaitmeniniai kultūros paveldo objektai, tiek ir realybėje egzistuojantys kultūros paveldo objektai bei jų skaitmeninės kopijos muziejams skirtose valstybinėse informacinėse sistemose yra aprašomi kiek įmanoma išsamiau.

51. Muziejinių vertybių, kurios yra įtrauktos į muziejaus rinkinius ir kurios yra aprašomos muziejams skirta valstybine informacine sistema, duomenų bazėse kaupiamų duomenų apie juos apimtis neturėtų būti mažesnė, negu jų yra pateikiama įvairių tipų muziejinių vertybių apskaitos aktuose, pirminės apskaitos ir inventorinėse knygose.

52. Duomenų teikėjai, muziejams skirtos valstybinės informacinės sistemos duomenų bazėse aprašydami atskiroms sritims priskiriamas vertybes, turimus duomenis apie jas pateikia aprašo pagrindiniuose, specialiai tos srities muziejinėms vertybėms aprašyti skirtuose informaciniuose laukuose, o esant poreikiui, galimybei, – ir kituose informacinės sistemos informaciniuose laukuose.

53. Muziejus, pradėdamas valstybinėje informacinėje sistemoje aprašyti muziejines vertybes, jos administravimo srityje nurodo, ar muziejaus duomenų teikėjai gali išsaugoti ir patvirtinti muziejinių vertybių aprašus, nurodę tik muziejinių vertybių inventorinį numerį ir nenurodę pirminės apskaitos numerio.

54. Aprašant muziejines vertybes, jų komplektus ir grupes muziejams skirtose valstybinėje informacinėje sistemoje, apskaitos numerio dalis, atvaizduojama iki pasvirojo brūkšnio, yra suformuojama iš sveikų skaičių, pvz., 1478, o apskaitos numerio dalys, atvaizduojamos po pasvirojo brūkšnio, – naudojant sveikus skaičius arba lotyniškos abėcėlės 26 mažąsias raides (a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z), pvz., 1; 4; 7; 1-15; 1-26; a; b; c; a-z; a-q (didžiųjų raidžių rašyti negalima, sveikų skaičių ir raidžių intervale rašomas trumpas brūkšnys). Apskaitos numerio antrojoje dalyje, kuri atvaizduojama po pasvirojo brūkšnio, lietuviškos balsės su nosinėmis bei raidė *ė* nenaudojamos. Informacinėje sistemoje pasvirasis brūkšnys, atskiriantis skirtinguose apskaitos numeriui įvesti laukeliuose pateiktus duomenis, yra suformuojamas ir atvaizduojamas automatiškai, pvz., 24587/1-14; 24587/a-d. Išsami informacija apie muziejinių vertybių ir kitų informacinėje sistemoje kompiuterizuotai aprašomų objektų apskaitos numerių formavimo tvarką yra pateikiama informacinės sistemos naudotojo vadove.

55. Jei muziejus valstybinėje informacinėje sistemoje planuoja aprašyti muziejines vertybes ar kitus kultūros paveldo objektus, kurių apskaitos numeriai neatitinka nurodytų šios Tvarkos p. 54 nurodytų taisyklių, muziejaus Rinkinių komplektavimo komisijai rekomenduojama šį klausimą išanalizuoti, ir, esant galimybei, priimti nutarimą arba muziejaus direktoriui patvirtinti įsakymą, kuriuo būtų nustatyta netinkamai anksčiau suformuotų apskaitos numerių pakeitimo kitais numeriais, kuriuos įvedant į informacinės sistemos duomenų bazes būtų galimybė laikytis šios Tvarkos p. 54 nurodytų apskaitos numerių formavimo reikalavimų, o pakeistus numerius pateikti eksponato aprašo laukelyje, skirtame seniems numeriams įrašyti.

56. Muziejams skirtomis valstybinėmis informacinėmis sistemomis aprašant autorių kūrinius (tiek iš prigimties skaitmeninius kultūros paveldo objektus, jų kopijas, tiek ir autorių kūrinius, kurie buvo sukurti skaitmeninant originalius kultūros paveldo objektus), būtina pateikti informaciją apie šių objektų žinomus autorius, autorių turtinių teisių turėtojus, nurodyti kūrinių pakartotinio naudojimo galimybes ir sąlygas. Muziejuose saugomų autorių kūrinių skaitmeninio turinio ženklavimo ir naudojimo tvarka yra pateikta [Priede Nr. 3](#).

57. Muziejams skirtų informacinių sistemų duomenų bazėse kaupiamų kultūros paveldo objektų aprašuose turi būti nurodyta, ar gali būti viešinami sklaidai skirti metaduomenys, su jais susietos skaitmeninės bylos.

IX. Muziejų kompiuterizuotai apskaitai skirtoje valstybinėje informacinėje sistemoje suformuojami kultūros paveldo objektų apskaitos dokumentai

58. Muziejuose saugomų kultūros paveldo objektų kompiuterizuotai apskaitai skirta valstybine informacine sistema suformuojami muziejų eksponatų, bibliotekų ir archyvo vertybių kompiuterizuotai apskaitai reikalingi apskaitos dokumentai, pritaikyti visiems Lietuvos muziejams. Jų formų šablonai yra rengiami pagal pagrįstus muziejų poreikius, vadovaujantis Dokumentų rengimo ir įforminimo taisyklėmis ir yra integruoti į informacinę sistemą.

59. Informacinė sistema automatiškai suformuoja muziejinių vertybių apskaitos akto viršutinę dalį, kurioje pateikiamas muziejaus logotipas, pavadinimas, adresas, telefono ir fakso (jei turi) numeriai, el. pašto adresas, įmonės kodas ir PVM mokėtojo kodas. Žemiau, dešinėje pusėje, pateikiama tvirtinimo žyma, kurioje atvaizduojamos aktą tvirtinančio asmens pareigos, jo vardas ir pavardė, akto tvirtinimo data. Dar žemiau yra nurodomas akto pavadinimas, akto suformavimo data, numeris. Tolesnėje akto dalyje pateikiama informacija apie juridinius ir fizinius asmenis, kurie susiję su muziejinių vertybių priėmimu, perdavimu arba dovanojimu ir kitais su muziejinių vertybių apskaita susijusiais veiksmais, nurodoma, kokiomis sąlygomis muziejinės vertybės priimamos ar perduodamos, atvaizduojami muziejinių vertybių perdavimo tikslai (jei tokia informacija reikalinga). Aktuose atvaizduojamose lentelėse pateikiama ši informacija: muziejinių vertybių pavadinimas, trumpas aprašymas, muziejinių vertybių kiekis, būklė ir išsamus jos aprašymas, muziejinių vertybių vertė ir kaina (ji nenurodoma judėjimo muziejuose aktuose), apskaitos numeriai. Apskaitos aktų apačioje nurodoma, kiek muziejinių vertybių yra įtraukta į aktą, kokia jų kaina, vertė (kai to reikia), kiek yra sudaryta akto egzempliorių, duomenys apie asmenis, kurie pasirašo aktą, ir koks yra akto sudarymo pagrindas.

60. Informacinėje sistemoje automatizuotai sugeneruojami šių tipų muziejinių vertybių apskaitos aktai:

60.1. nuotatinio saugojimo;

60.2. ilgalaikio saugojimo;

60.3. trumpalaikio saugojimo;

60.4. judėjimo muziejuje;

60.5. įvertinimo;

60.6. rinkinių patikrinimo;

60.7. rinkinio perdavimo;

60.8. zoologinės medžiagos priėmimo.

61. Informacinėje sistemoje automatizuotai sugeneruojamos šios muziejų aprašytų muziejinių vertybių apskaitos knygos ir aktų registracijos knygos:

- 61.1. aktų registracijos knyga;
- 61.2. muziejinių vertybių pirminės apskaitos knyga;
- 61.3. muziejinių vertybių inventorinė knyga;
- 61.4. muziejinių vertybių inventorinė knyga, skirta meno kūriniams;
- 61.5. muziejinių vertybių inventorinė knyga, skirta kultūros istorijos ir gamtos muziejams;
- 61.6. muziejinių vertybių inventorinė knyga, skirta muziejinėms vertybėms iš brangiųjų metalų, brangakmenių arba savo sudėtyje turinčių šių medžiagų;
- 60.7. zoologinių rinkinių pirminės apskaitos knyga;
- 61.8. zoologinių rinkinių inventorinė knyga;
- 61.9. restauravimo knyga, skirta visiems muziejuje restauruotiems objektams;
- 61.10. restauravimo knyga, skirta restauruotiems objektams, kurie priklauso muziejams;
- 61.11. restauravimo knyga, skirta visiems atskirame muziejaus restauravimo skyriuje ar restauravimo centro skyriuje restauruotiems objektams;
- 61.12. restauravimo knyga, skirta atskirame muziejaus restauravimo skyriuje ar restauravimo centro skyriuje muziejams priklausantiems restauruotiems objektams.
- 62. Informacinėje sistemoje kiekvienai muziejinėi vertybei, kurios restauravimo duomenys pateikti muziejinės vertybės apraše, automatizuotai suformuojamas Restauravimo pasas.
- 63. Informacinėje sistemoje suformuotų apskaitos aktų, knygų, statistinių ataskaitų ir kitų dokumentų formų šablonai, esant poreikiui, muziejų arba informacinės sistemos valdytojo ir tvarkytojo iniciatyva gali būti koreguojami arba sukuriami ir įdiegiami nauji.

X. Skaitmeninio turinio sklaida muziejų duomenų bazių, portalų, svetainių, socialinių tinklų ir kitose viešosiose priemonėse

- 64. Muziejų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazių, portalų, interneto svetainių, socialinių tinklų ir kitose viešosiose priemonėse viešinami tik sklaidai skirti duomenys (metaduomenys ir su jais susietos skaitmeninės bylos, statistiniai duomenys ir kita informacija, susijusi muziejų veikla, jų kaupiamu ir saugomu kultūros paveldu).
- 65. Muziejuose sprendimą, kokių kultūros paveldo objektų duomenys teikiami į informacinių sistemų duomenų bazes ir gali būti viešinami jų viešosiose priemonėse, priima muziejų vyr. rinkinių kuratorius ir (arba) kiti už šią veiklos sritį muziejų atsakingi darbuotojai (pvz., rinkinių saugotojai, bibliotekininkai, archyvarai), atsižvelgdami į galiojančius teisės aktus, tarpinstitucinius įsipareigojimus.
- 66. Muziejui dalyvaujant nacionaliniuose ir tarptautiniuose kultūros paveldo objektų skaitmeninimo ir skaitmeninio turinio sklaidos, pakartotinio naudojimo ir kt. su kultūros paveldo skaitmeninimu susijusiuose projektuose, į kitų informacinių sistemų duomenų bazes pateikiamų

duomenų minimumą sudaro informacijos rinkinys, atitinkantis vykdomo projekto tikslus ir uždavinius.

67. Iš iš muziejams skirtos valstybinės informacinės sistemos į kitų informacinių sistemų duomenų bazes teikiamas skaitmeninis turinys neturėtų būti didesnės apimties, negu nurodytas EDS standarte.

68. Muziejus, pasirašydamas bendradarbiavimo ar partnerystės sutartis su skaitmeninimo ir skaitmeninio turinio sklaidos projektų vykdytojais, tais atvejais, kai projekto tikslams pasiekti reikia duomenis iš muziejams skirtos valstybinės informacinės sistemos duomenų bazių pateikti į kitas duomenų bazes, muziejai (projekto vykdytojai arba partneriai) turi išsiaiškinti, ar tokiam duomenų pateikimui yra techninės galimybės.

69. Atskirų muziejų dalyvavimas viename ar kitame nacionaliniame ar tarptautiniame projekte nėra pagrindas keisti visų muziejų naudojamų valstybinių informacinių sistemų funkcionalumą.

70. Duomenų, pateikiamų apie muziejines vertybes iš Lietuvos muziejų naudojamų valstybinių informacinių sistemų į kitų informacinių sistemų duomenų bazes, minimumą sudaro:

70.1. autorius ir (arba) gamintojas (esant poreikiui, pateikiami duomenys ir apie radėją, preparatorių, restauratorių, tyrėją, fotografą, kitus su šiuo objektu susijusius asmenis);

70.2. pavadinimas;

70.3. sukūrimo / pagaminimo / susiformavimo / radimo / aprašymo ir kt. data ar laikotarpis;

70.4. sukūrimo / pagaminimo / susiformavimo / radimo / aprašymo ir kt. vieta, geografinės koordinatės;

70.5. medžiaga;

70.6. sukūrimo / pagaminimo / atlikimo technika;

70.7. matmenys;

70.8. pirminės apskaitos numeris / inventorinis numeris / kitas apskaitos numeris; muziejinės vertybės tipas;

70.9. muziejinę vertybę aprašęs asmuo;

70.10. muziejinės vertybės savininkas;

70.11. sklaidai skirtas muziejinės vertybės išsamus aprašas;

70.12. muziejinę vertybę identifikuojanti skaitmeninė(-ės) byla(-os) (jei galima viešinti);

70.13. svarbiausia informacija, susijusi su muziejinės vertybės ir jos skaitmeninės bylos autorių turtinėmis teisėmis (kam priklauso šių objektų autorių turtinės teisės ir kokiomis sąlygomis su metaduomenimis susietas skaitmenines bylas galima pakartotinai naudoti).

71. Į kitas duomenų bazes muziejams skirtos valstybinės informacinės sistemos naudotojo vadove nurodyta apimtimi gali būti pateikiami metaduomenys (vieni arba susieti su objektus

identifikuojančiomis skaitmeninėmis bylomis) ir apie informacinės sistemos duomenų bazėse kaupiamus kitus kultūros paveldo objektus (muziejaus archyvo, audiotekos, videotekos, bibliotekos, fototekos).

XI. Muziejams skirtose informacinėse sistemose pateikiami asmenų duomenys ir jų apsauga

72. Muziejai informacinėse sistemose kaupdami ir tvarkydami duomenis apie asmenis bei teikdami šią informaciją į kitas duomenų bazes privalo laikytis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo.

73. Muziejaus skirtose valstybinėse informacinėse sistemose kaupiant duomenis apie asmenis, kurie yra susiję su aprašomais kultūros paveldo objektais, rekomenduojama užpildyti šiuos informacinius laukus:

73.1. asmenvardžiai;

73.2. sklandai skirti asmenvardžiai;

73.3. slapyvardžiai;

73.4. inicialai;

73.5. gimimo data;

73.6. gimimo vieta;

73.7. profesija;

73.8. mokslo, darbinės ir kūrybinės veikos svarbiausi įvykiai, pasiekimai;

73.9. apdovanojimai;

73.10. mirties data (jei asmuo miręs);

73.11. mirties ir palaidojimo vieta (jei asmuo miręs);

73.12. atminimo įamžinimas;

73.13. susiję asmenys:

73.13.1. asmenvardžiai;

73.13.2. profesija;

73.13.3. gimimo data;

73.13.4. gimimo vieta;

73.13.5. mirties data (jei asmuo miręs).

XII. Statistinių ataskaitų formavimas muziejams skirtose valstybinėse informacinėse sistemose

74. Statistiniai duomenys apie muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse kaupiamą kultūros paveldo skaitmeninį turinį, aprašytus objektus, muziejinių vertybių

judėjimą muziejų viduje ir už jų ribų yra pateikiamos informacinių sistemų automatizuotai suformuojamose statistinėse ataskaitose. Jų formų šablonai yra integruoti į informacines sistemas. Iškilus poreikiui, ataskaitų formų šablonai gali būti pakoreguoti arba sukurti nauji.

75. Muziejuose saugomų muziejinių vertybių kompiuterizuotai apskaitai pritaikytomis valstybinėmis informacinėmis sistemomis nėra formuojamos muziejinių vertybių ataskaitų formos, kurias sugeneravus atskirai būtų pateikiami muziejinių vertybių duomenys pagal jų autorius, gamintojus, kilmės vietą, sukūrimo / pagaminimo / radimo datą / laikotarpį ir kt. požymius, nes tokiuose rašytinės apskaitos dokumentuose kaip muziejinių vertybių apskaitos kartotekų kortelės pateikiami duomenys informacinėse sistemose yra suformuojami ir atvaizduojami vykdant atitinkamas paieškas, šiuos paieškų rezultatus, esant poreikiui, galima išsisaugoti ir atsispausdinti.

XIII. Archyvavimui, saugojimui ir sklaidai skirtų kultūros paveldo objektų skaitmeninių bylų pavadinimai ir parametrai

76. Informacinių sistemų duomenų bazėse, įvairaus tipo laikmenose saugomų skaitmeninių bylų apskaitos duomenys (rinkmenos numeris arba pavadinimas) turi atitikti kituose apskaitos dokumentuose (apskaitos knygose, aktuose, sąrašuose, apyrašuose, bylose ir kt.) užfiksuotus iš prigimties skaitmeninių arba skaitmenintų kultūros paveldo objektų apskaitos duomenis.

77. Muziejai kultūros paveldo objektų skaitmeninimo veiklas vykdo pagal jų įstaigose patvirtintus Ekspонатų, bibliotekos, audiotekos, videotekos, fototekos ir archyvo vertybių skaitmeninimo, skaitmeninių bylų saugojimo ir apskaitos nuostatus (vienas iš galimų tokio dokumento šablonų pavyzdžių yra pateiktas [Priede Nr. 4](#)).

78. Iš prigimties skaitmeninių ir skaitmeninimo būdu sukurtų muziejinių vertybių skaitmeninių kopijų bylų pavadinimo pirmoji dalis, einanti prieš bylos prievardį, yra sudaroma iš rinkinio, kuriam priskirtas skaitmeninta muziejinė vertybė, šifro, apskaitos numerio, informacijos apie šios skaitmeninės bylos tipą, nurodantį, ar tai yra originali, ar išvestinė, ar maža sklaidai skirta skaitmeninė byla. Formuojant dvipusių muziejinių vertybių skaitmeninių kopijų skaitmeninių bylų pavadinimus, kai skaitmeninimo proceso metu sukuriama averso ir reverso skaitmeniniai vaizdai, papildomai skaitmeninės bylos pirmosios dalies pavadinime pateikiama informacija, nurodant, ar tai yra aversas, ar reversas. Esant reikalui, pvz., jei skaitmeniniame vaizde yra užfiksuota muziejuje saugomos muziejinės vertybės signatūra ar koks kitas ženklas, papildomai pateikiama informacija ir apie jį. Visos pavadinimo pirmąją dalį sudarančios dalys atskiriamos trumpais brūkšniais. Failo pavadinimas užbaigiamas skaitmeninės bylos prievardžiu, kuris nurodo jos formatą. Prieš šį prievardį dedamas taškas.

79. Kitų muziejuje saugomų iš prigimties skaitmeninių ir skaitmenintų kultūros paveldo objektų skaitmeninių bylų pavadinimai formuojami atitinkamai taip pat, kaip ir muziejinių vertybių, pavadinimo pirmojoje dalyje pateikiant informaciją apie šių objektų priskyrimą fondams, rinkiniams, kolekcijoms, apyrašams, byloms ir apskaitos numerį. Archyvo vertybių skaitmeninių bylų pavadinimuose nurodoma ir vertybių vietos archyvo bylose lapo numeriai.

80. Išsami informacija apie muziejuje kuriamų ir saugomų kultūros paveldo skaitmeninių bylų pavadinimų formavimo tvarką pateikiama muziejų tvirtinamose Muziejaus muziejinių vertybių,

bibliotekos, audiotekos, videotekos, fototekos ir archyvo vertybių skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir apskaitos nuostatuose (vienas iš galimų šio dokumento pavyzdžio šablonų pateikiamas [Priede Nr. 4](#)).

81. Muziejuose kuriamų, į muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazes teikiamų, šių sistemų viešosiose prieigose automatiškai sugeneruojamų skaitmeninių bylų rekomenduojami parametrai pateikiami [Priede Nr. 5](#).

XIV. Muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse saugomo skaitmeninio turinio teikimas informacijos naudotojams

82. Muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse archyvuojamas, saugomas ir viešinamas sklaidai skirtas skaitmeninis turinys (metaduomenys ir su jais susietos skaitmeninės bylos, kita informacija) LIMIS viešųjų prieigų naudotojams pateikiamas ir pakartotinai gali būti naudojamas nemokamai.

83. LIMIS viešosiose prieigose neviešinamas, tačiau LIMIS duomenų bazėse archyvuojamas originalias ir (arba) išvestines skaitmenines didelių parametrų (aukštos kokybės) skaitmenines bylas iš LIMIS DB registruoti LIMIS išoriniai naudotojai gali atsisiųsti nemokamai, prieš tai automatizuotai LIMIS sistemoje su šių skaitmeninių bylų savininkais pasirašę licencines šių bylų panaudojimo komerciniais arba nekomerciniais pagrindais sutartis.

84. Mokestis už pakartotinį muziejams skirtų valstybinių informacinių sistemų duomenų bazėse saugomų neviešinamų didelių parametrų (aukštos kokybės) skaitmeninių bylų panaudojimą skaitmeninių bylų turtinių teisių turėtojams mokamas tais atvejais, kai tai numatyta šių skaitmeninių bylų pakartotinio naudojimo licencijose.

XV. Priemonės, užtikrinančios sukurto skaitmeninio turinio tvarumą, ilgalaikį išsaugojimą ir atkūrimą

85. Kuriant iš prigimties skaitmeninių objektų kopijas, skaitmeninant realybėje egzistuojančius kultūros paveldo objektus sukuriami ne mažiau kaip po dvi originalių ir išvestinių skaitmeninių bylų kopijas. Jos saugomos skirtingose laikmenose.

86. Į muziejaus muziejinių vertybių pagrindinį rinkinį įtrauktos kiekvienos iš prigimties skaitmeninės muziejinės vertybės saugoma ne mažiau kaip po 3 kopijas skirtingose laikmenose, o į pagalbinį rinkinį – po 2 kopijas skirtingose laikmenose.

87. Skaitmenines bylas, kurios neįtrauktos į muziejinių vertybių pagrindinį ir pagalbinį rinkinį, rekomenduojama saugoti po 2 kopijas skirtingose laikmenose.

88. Į skirtingas laikmenas įrašyti skaitmeninių bylų kopijų rinkiniai saugomi skirtingose patalpose, kad, įvykus nelaimei ar kitiems nenumatytiems atvejams, t. y. netekus vieno iš skaitmeninių bylų rinkinio, išliktų kitas(-i).

89. Ilgam skaitmeninių bylų archyvavimui ir saugojimui nerekomenduojama naudoti CD, DVD kompaktinių plokštelių ar optinių diskų. Skaitmenines bylas CD, DVD kompaktinėse plokštelėse, skaitmeninėse linijinėse juostose (DLT) rekomenduojama kaupti ir saugoti tik tuo atveju, jei muziejus neturi išorinių duomenų talpyklų (diskų) ar tarnybinių stočių (serverių) ir neturi

galimybių jų įsigyti. Įsigijus šią įrangą, skaitmeninis turinys, iki to laiko kauptas CD, DVD kompaktinėse plokštelėse, skaitmeninėse linijinėse juostose (DLT), perkeltas į išorinius diskus ar tarnybines stotis (serverius).

90. Muziejų kaupiamas skaitmeninis kultūros paveldo skaitmeninis turinys gali būti archyvuojamas, saugomas muziejų turimose duomenų talpyklose, LIMIS-M posistemio tarnybinių stočių duomenų bazėse, LIMIS serverinės duomenų talpyklose arba debesijos paslaugas teikiančių įmonių duomenų talpyklose.

91. Skaitmeninėms byloms kurti, įsigytoms bei sukurtoms skaitmeninėms byloms peržiūrėti, parengti į duomenų bazines, talpyklas teikti, viešinti bei kitoms su kultūros paveldo objektų skaitmeninimu susijusioms veikloms vykdyti muziejai naudoja tam skirtą specialią techninę ir programinę įrangą, kurią, jai fiziškai ir morališkai nusidėvėjus, pakeičia nauja. Jei muziejus tokios įrangos ar specialistų, savanorių, gebančių su ja dirbti ir pasiekti reikiamų rezultatų, neturi, skaitmeninimo paslaugos yra užsakomos atminties institucijoms skaitmeninimo paslaugas teikiančiuose skaitmeninimo kompetencijos centruose arba perkamos iš paslaugų teikėjų.

92. Muziejuose turima ypatingos svarbos informacinė infrastruktūra ir valstybės informaciniai ištekliai turi būti eksploatuojami, prižiūrimi, atnaujinami atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo ir į 2016 m. balandžio 20 d. Vyriausybės priimto nutarimo Nr. 387 „Dėl organizacinių ir techninių kibernetinio saugumo reikalavimų, taikomų ypatingos svarbos informacinei infrastruktūrai ir valstybės informaciniams ištekliams, aprašo patvirtinimo“ reikalavimus.

93. Sparčiam darbui su muziejams skirtomis valstybinėmis informacinėmis sistemomis, informacijos perdavimui muziejaus vidiniame tinkle ir į duomenų saugyklas, kuriose archyvuojamas ir saugomas muziejaus kultūros paveldo skaitmeninis turinys, reikalingas ne mažesnis negu 8–10 Mb/s interneto ryšio greitis.

Parengė LDM filialas LM ISC LIMIS